

Hitteplan gemeente Tiel 2026-2029

gemeente **Tiel**

Inleiding

Door klimaatverandering nemen de frequentie, duur en intensiteit van hitteperiodes toe. Klimaatonderzoek van het KNMI laat zien dat hittegolven in Nederland steeds vaker voorkomen, langer aanhouden en hogere temperaturen bereikenⁱ. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek van het RIVM dat perioden van aanhoudende hitte leiden tot extra gezondheidsproblemen en oversterfte, met name onder kwetsbare groepen. Ouderen, mensen met chronische aandoeningen en sociaal geïsoleerde inwoners lopen aantoonbaar meer risico op hittegerelateerde klachten.^{ii,iii,iv} Binnen de gemeente Tiel betreft dit vooral zelfstandig thuiswonende ouderen.

Deze inzichten vormen de aanleiding voor het opstellen van het Lokaal Hitteplan gemeente Tiel 2026–2029. Bij de totstandkoming van dit plan is gebruikgemaakt van landelijke kaders en richtlijnen, waaronder het Nationaal Hitteplan van het RIVM en het Ministerie van VWS. Daarnaast is aangesloten bij de Handreiking lokaal hitteplan (2026)^v, waarin gemeenten worden opgeroepen hun inzet lokaal te organiseren, dicht bij de ‘doelgroep’ en in samenwerking met bestaande netwerken. Tot slot is voortgebouwd op de ervaringen en evaluaties uit het Lokaal Hitteplan Tiel 2022–2025 en goede voorbeelden uit andere gemeenten, waaruit blijkt dat versterking van samenredzaamheid en extra ondersteuning voor zelfstandig thuiswonende ouderen tijdens hitte noodzakelijk zijn.

Dit hitteplan vormt daarmee de lokale uitwerking van het Nationaal Hitteplan en beschrijft hoe de gemeente Tiel, samen met de GGD Gelderland-Zuid, lokale zorg- en welzijnspartners en vrijwilligers, gezondheidsrisico's van hitte zoveel mogelijk voorkomt en beperkt. Het plan richt zich primair op (kwetsbare) zelfstandig thuiswonende ouderen en sluit aan bij bestaand gemeentelijk beleid op het gebied van gezondheid, preventie en vitaal ouder worden.

Het hitteplan heeft betrekking op de periode 2026–2029 en wordt jaarlijks gemonitord en, indien nodig, geactualiseerd.

Dit Lokaal Hitteplan gemeente Tiel 2026–2029 is vastgesteld door het college van de gemeente Tiel en treedt in werking per vaststellingsdatum.

Lokale situatie Tiel

De gemeente Tiel kent een relatief grote en groeiende groep ouderen die zelfstandig woont. In 2025 telt Tiel circa 8.500 inwoners van 65 jaar en ouder, en dit aantal groeit naar verwachting naar ruim 10.800 in 2040.^{vi} Ook het aantal 85-plussers zal meer dan verdubbelen.^{vii} Deze vergrijzing vergroot de urgentie om rekening te houden met kwetsbare groepen in perioden van hitte. Tussen wijken bestaan verschillen in hittestress en de nabijheid van koele plekken. Tegelijkertijd beschikt Tiel over sterke netwerken binnen het sociaal domein, waaronder welzijnsorganisaties, zorgaanbieders en vrijwilligersinitiatieven. Beschikbare hitte- en afstand-tot-koelte kaarten^{viii} bieden aanvullende ondersteuning bij het gericht inzetten van deze netwerken. Deze lokale kenmerken maken een wijknabije en netwerkgerichte aanpak passend.

Doel en beoogd effect

Het *doel* van het Lokaal Hitteplan is:

- het voorkomen en beperken van negatieve gezondheidseffecten door hitte;
- het vergroten van zelfredzaamheid en samenredzaamheid van ouderen en hun netwerk;
- het vastleggen van duidelijke afspraken over verantwoordelijkheden, signalering en communicatie bij hitte.

Het *beoogde effect* is dat zelfstandig thuiswonende (kwetsbare) ouderen in Tiel tijdig worden bereikt met begrijpelijke informatie, weten welke maatregelen zij zelf kunnen nemen om de gevolgen van hitte te beperken en ondersteuning krijgen vanuit hun netwerk en professionele partners wanneer dat nodig is.

Afbakening en focus

Dit hitteplan richt zich primair op zelfstandig thuiswonende ouderen binnen de gemeente Tiel, omdat dit de grootste risicogroep is bij aanhoudende hitte. Ouderen hebben vaker een verminderde thermoregulatie, gebruiken vaker medicatie en hebben relatief vaker chronische aandoeningen, waardoor zij gevoeliger zijn voor hitte gerelateerde gezondheidsproblemen. Daarnaast verblijft deze groep grotendeels buiten de intramurale zorg, waar hitteprotocollen en professionele monitoring al structureel zijn ingebed. Zelfstandig thuiswonende ouderen zijn in grotere mate afhankelijk van eigen handelen en het netwerk om maatregelen te treffen bij hitte, waardoor het risico op gezondheidsproblemen groter is. Onder zelfstandig thuiswonende ouderen worden personen van 65 jaar en ouder verstaan die niet in een intramurale zorginstelling verblijven, maar zelfstandig wonen in de eigen woning of een aanleunwoning, al dan niet met ondersteuning van informele zorg (zoals mantelzorg) en/of professionele (thuis)zorg. Andere kwetsbare groepen vallen buiten de reikwijdte van dit plan, maar worden wel bediend via de algemene communicatie en het waarschuwingssysteem. Als daar in de toekomst aanleiding toe is, kan het hitteplan modulair worden uitgebreid met aanvullende doelgroepen. Het hitteplan is geen crisis- of rampenplan en bevat geen langetermijnvisie op ruimtelijke of fysieke hitte-adaptatiemaatregelen.

Rollen en verantwoordelijkheden

De gemeente Tiel vervult samen met de GGD Gelderland-Zuid de regierol bij de uitvoering van het lokaal hitteplan. Zij zijn verantwoordelijk voor de coördinatie, afstemming met partners en de communicatie richting inwoners. Vanuit de Wet publieke gezondheid heeft de gemeente een taak in het informeren van inwoners over gezondheidsrisico's van hitte en in het borgen van aandacht voor hitte in relevant gemeentelijk beleid. Concreet betekent dit dat de gemeente samen met de GGD Gelderland-Zuid de schakel is tussen landelijke signalen (zoals het Nationaal Hitteplan) en de lokale uitvoering, inwoners informeert over hitte en gezondheidsrisico's, ouderen en hun netwerk activeert om maatregelen te nemen, samenwerkingspartners (zorg, welzijn, vrijwilligers) activeert en voor hen informatiebijeenkomsten organiseert, en praktische adviezen verspreidt (zoals voldoende drinken en woning koel houden) (zie ook paragraaf Fasen en Uitvoering).

De GGD Gelderland-Zuid ondersteunt de gemeente daarnaast ook inhoudelijk. De GGD ontvangt signalen vanuit het RIVM, adviseert over gezondheidseffecten van hitte en helpt bij de ontwikkeling en afstemming van communicatie en ondersteunende acties voor kwetsbare groepen. Daarnaast draagt de GGD bij aan de evaluatie en verdere doorontwikkeling van het hitteplan.

Lokale zorg- en welzijnspartners en vrijwilligers initiatieven spelen een belangrijke rol in de uitvoering. Zij signaleren (kwetsbare) ouderen, delen informatie en handelingsperspectief en kunnen tijdens hitteperiodes praktische ondersteuning bieden, bijvoorbeeld via extra contactmomenten, belrondes of huisbezoeken.

Fasen en uitvoering

De uitvoering van het Lokaal Hitteplan gemeente Tiel volgt een jaarlijkse cyclus met vier fasen: de voorbereidingsfase, de voorwaarschuwingfase/informatiefase, de

waarschuwingsfase en de evaluatie- en verbeterfase. Preventie vormt hierbij een doorlopende pijler binnen alle fasen en richt zich op het vergroten van bewustwording en het ontwikkelen en delen van kennis. De gemeente speelt hierin een belangrijke rol door preventie actief te stimuleren via communicatie en samenwerking met partners. De tabel hieronder maakt inzichtelijk hoe de verantwoordelijkheden zijn verdeeld tussen de gemeente, de GGD en partners.

Maart en april	Mei t/m september			Oktober t/m februari	
Vorbereidingsfase	Voorwaarschuwing / informatiefase	Waarschuwingsfase			Evaluatie- en verbeterfase
• Doorvoeren van verbeteringen n.a.v. evaluatie • Startschot voorbereiding lokale partners (vorbereidings-moment hittenetwerk) • Beschikbaar stellen communicatiemateriaal (online en offline) voor lokale partners • Preventieve communicatie- en voorlichtingsacties door gemeentelijke partners	• Verspreiding informatiemail RIVM (vanuit GGD of gemeente) onder lokale organisaties • Preventieve communicatie- en voorlichtingsacties door gemeentelijke partners	Code geel • Verspreiding waarschuwingsmail RIVM (vanuit GGD of gemeente) onder lokale organisaties • Communicatie via kanalen gemeente, GGD en lokale partners • Extra acties en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen door lokale partners zorg en welzijn	Code oranje • Verspreiding waarschuwingsmail RIVM (vanuit GGD of gemeente) onder lokale organisaties • Communicatie via kanalen gemeente, GGD en lokale partners • Extra acties en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen door lokale partners zorg en welzijn	Code rood • Verspreiding waarschuwingsmail RIVM (vanuit GGD of gemeente) onder lokale organisaties • Acties opvolgen zoals vastgelegd in het actieplan extreme hitte (indien aanwezig) • Crisisplan treedt mogelijk in werking	• Organiseren bijeenkomst met lokale partners • Optioneel: Uitzetten vragenlijst • Ophalen verbeterpunten • Afstemming tussen betrokken gemeentelijke partners
Preventie	Communicatie- en voorlichtingsacties vóórdat hitte zich voordoet. Doorlopend ontwikkelen en delen van kennis.				

1. Vorbereidingsfase (voorjaar)

In deze fase ligt de nadruk op het actualiseren en organiseren van de aanpak (op basis van evaluatie). De belangrijkste activiteiten zijn:

- actualiseren van contactgegevens en samenwerkingsafspraken;
- afstemming met de GGD en betrokken partners;
- bijwerken van communicatiemiddelen;
- aandacht vragen voor hitte tijdens bestaande contactmomenten;
- vorbereiden van communicatiemomenten en bijbehorende materialen.

2. Voorwaarschuwing/ informatiefase

Deze fase start na een voorwaarschuwing via het RIVM of de GGD. De belangrijkste activiteiten zijn:

- partners informeren over de verwachte hitte;
- communicatie vorbereiden, zonder deze nog breed te verspreiden;
- zorg- en welzijnsorganisaties treffen vorbereidingen om extra aandacht te kunnen geven aan kwetsbare groepen, zoals ouderen.

3. Waarschuwingsfase

Deze fase gaat in zodra het Nationaal Hitteplan wordt geactiveerd en is gericht op directe actie en ondersteuning. De belangrijkste activiteiten zijn:

- actief communiceren richting inwoners;
- extra aandacht voor zelfstandig thuiswonende ouderen;
- inzet van partners, bijvoorbeeld via belrondes en waar passend huisbezoeken;
- ondersteuning bieden bij verkoeling, voldoende vochtinname en het signaleren van gezondheidsklachten.

4. Evaluatie- en verbeterfase (najaar)

In deze fase wordt teruggeblikt en bijgestuurd. De belangrijkste activiteiten zijn:

- gezamenlijke evaluatie met betrokken partners;

- ophalen van ervaringen en verbeterpunten;
- actualiseren van het hitteplan waar nodig.

In alle fases speelt *communicatie* een grote rol. Communicatie rondom hitte heeft als doel inwoners tijdig te informeren over (verwachte) perioden van hitte en het bewustzijn te vergroten over de gezondheidsrisico's die hiermee gepaard kunnen gaan. Daarbij is er specifieke aandacht voor zelfstandig thuiswonende ouderen, die worden gestimuleerd om passende hittemaatregelen te nemen. Tegelijkertijd richt de communicatie zich op het activeren van het netwerk rondom deze ouderen, zoals mantelzorgers en naasten, vrijwilligers en buurtgenoten en zorg- en welzijnsprofessionals, zodat zij tijdens warme periodes extra alert zijn en waar nodig ondersteuning kunnen bieden. De kernboodschappen die worden uitgedragen sluiten aan bij de landelijke richtlijnen van het RIVM en de GGD^{ix, x}. Daarbij staat centraal dat inwoners voldoende water drinken, de woning koel houden door zonwering te gebruiken en 's avonds te ventileren, en lichamelijke inspanning plannen op koelere momenten van de dag. Daarnaast wordt benadrukt dat mensen extra goed op zichzelf en anderen moeten letten en bij klachten tijdig contact opnemen met een zorgverlener. Communicatie vindt eenduidig, tijdig en via passende kanalen plaats, waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande communicatiekanalen en netwerken van partners.

Het hitteplan maakt gebruik van *bestaande netwerken* (zoals het Kennisnetwerk Geriatrie) en *ketenaanpakken* (zoals de ketenaanpak Valpreventie) binnen het sociaal domein. Door deze samenwerking worden (kwetsbare) ouderen tijdig bereikt, verbetert de signalering van eventuele problemen en worden professionele zorgverleners ontlast. *Samenredzaamheid* staat hierbij centraal: inwoners ondersteunen elkaar waar mogelijk, met aanvullende begeleiding en ondersteuning van professionals.

Borging en doorontwikkeling

Het hitteplan wordt jaarlijks geëvalueerd, besproken en waar nodig bijgesteld. Daarbij worden nieuwe landelijke inzichten en richtlijnen meegenomen. Als de situatie daarom vraagt, kan het plan worden geactualiseerd en worden uitgebreid met aanvullende groepen of modules, zodat het blijvend aansluit bij de lokale behoefte en ontwikkelingen binnen Tiel.

Bronnen

ⁱ Atlas Leefomgeving. *Hitte*. Geraadpleegd via: <https://www.atlasleefomgeving.nl/thema/klimaatverandering/hitte>

ⁱⁱ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM, 2025). *Evaluatie Nationaal Hitteplan: De relatie tussen temperatuur en sterfte (RIVM-rapport 2025-0059)*. Geraadpleegd via: <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2025-0059.pdf>

ⁱⁱⁱ Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). *Nationaal hitteplan*. Geraadpleegd via: <https://www.rivm.nl/hitte/nationaal-hitteplan>

^{iv} Rijksoverheid. *Wat kan ik doen tegen hitte?* Geraadpleegd via: <https://www.rijksoverheid.nl/vraag-en-antwoord/droogte-en-hitte/wat-kan-ik-doen-tegen-de-hitte>

^v Kennisportaal Klimaatadaptatie. (2026). *Handreiking lokaal hitteplan (versie 2.0)*. Geraadpleegd via: <https://klimaatadaptatienederland.nl/publish/pages/158099/260304-handreiking-lokaal-hitteplan-def.pdf>

^{vi} Gemeente Tiel. *Tiel in Cijfers – Vooruitzichten 2040*. Gebaseerd op Primos-prognose (ABF Research, 2025). Geraadpleegd via: <https://tiel.incijfers.nl/dashboard/vooruitzichten-2040>

^{vii} Gemeente Tiel. *Tiel in Cijfers – Vooruitzichten 2040*. Gebaseerd op Primos-prognose (ABF Research, 2025). Geraadpleegd via: <https://tiel.incijfers.nl/dashboard/vooruitzichten-2040>

^{viii} Atlas Leefomgeving. *Kaarten leefomgeving*. Geraadpleegd via: <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>

^{ix} Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). *Hitte en gezondheid*. Geraadpleegd via: <https://www.rivm.nl/hitte>

^x GGD Leefomgeving. *Toolkit hitte*. Geraadpleegd via: <https://ggdleefomgeving.nl/voorlichting/toolkit-hitte/>

